

Klima- og energiplan 2026-2030

Høringsutkast, 15.01.26

Innhold

1. Innledning.....	3
1.1. Føringer i overordnet plan.....	3
1.2. Hensikten med klima- og energiplanen	4
2. Kunnskapsgrunnlaget	5
2.1. Gildeskål kommunes utslipp av klimagasser fordelt på kategorier	5
3. Klimamål i Gildeskål kommune mot 2037.....	7
4. Planprosessen	7
4.1. Resultater fra innbyggerundersøkelsen – legges som vedlegg.....	8
5. Satsningsområder og strategier	9
5.1. Kommunal drift og kommunale bygg	9
5.2. Sirkulær økonomi (forbruk og gjenvinning)	10
5.3. Privat næringsliv	11
5.4. Energieffektivisering og fornybar energi	11
5.5. Transport (land og sjø).....	12
5.6. Arealforvaltning.....	12
5.7. Klimatilpasning	13
6. Virkemidler og tilskuddsordninger.....	13
7. Handlingsdel (tiltak).....	14

1. Innledning

Verden står overfor store utfordringer knyttet til overforbruk av naturressurser og høye utslipp av klimagasser.

Klimaendringer anses som en av de største globale utfordringene i vår tid. Det er bred vitenskapelig enighet om at menneskeskapt utslipp er hovedårsaken til endringene de siste 50 årene. Samtidig øker verdens befolkning, mens tilgangen på ressurser forblir begrenset og minker. Med økt konsentrasjon av klimagasser i atmosfæren, øker den globale gjennomsnittstemperaturen.

Uten betydelige endringer vil konsekvensene kunne bli omfattende; dårligere tilgang til mat og vann, større økonomisk ulikhet og konflikter, humanitære katastrofer og flyktninger, tap av naturmangfold og utryddelse av arter samt skader på natur, infrastruktur og bygninger som følge av mer ekstremvær og nedbør¹.

Overgangen til et lavutslippssamfunn er kompleks og forbundet med både kostnader og usikkerhet, men det er samtidig nødvendig. Omstillingen gir også muligheter, blant annet for lokal verdiskaping og utvikling av attraktive lokalsamfunn. Kommunen har en viktig rolle for å få til endringer, blant annet som eier og drifter av kommunale bygg og infrastruktur, som planmyndighet og ved å tilrettelegge for at innbyggerne skal kunne ta klimavennlige valg.

Gildeskål kommune er en liten aktør i det store klimabildet, men med reelle muligheter til å bidra. Spørsmålet er ikke om kommunen har en rolle, men hvilken rolle den ønsker å ta i den nødvendige omstillingen.

1.1. Føringer i overordnet plan

Kommuneplanens samfunnsdel 2020-2032 har fire fokusområder. For hvert fokusområde er det utarbeidet mål og strategier; hvordan vil vi ha det og hvordan gjør vi det. FNs bærekraftsmål er innarbeidet under hvert fokusområde.

Fokusområdet «På lag med naturen» har følgende mål og strategier som understøtter arbeidet med klima- og energiplanen:

---

¹ Kilde: FN sitt klimapanel

Slik vil vi ha det

Slik gjør vi det

Fokus på utfordringer knyttet til klimaendringer og miljø	<ul style="list-style-type: none"> – Ha en god og samordnet arealplanlegging for reduserte klimautslipp – Ta hensyn til klimaendringer ved etablering av nye boligområder og infrastruktur – Ta i bruk miljøvennlige og egnede tekniske og digitale løsninger for styring av kommunens energiforbruk i bygg og lokal transport – Ivareta byrom og blågrønn infrastruktur med stier og turveier som sikrer naturverdiene, hensynta overvann og legge til rette for fysisk aktivitet og naturopplevelser for alle¹ – Legge til rette for ladestasjon for miljøvennlig transport – Gjøre det lettere å gå og sykle gjennom etablering av gang- og sykkelveier – Videreutvikling av avfalls- og kildesortering, og tilrettelegge for kildesortering i alle kommunale bygg – Kommuneorganisasjonen skal være miljøbevisst ved innkjøp av varer og tjenester – Tilrettelegge for å opprettholde og styrke lokal matproduksjon, og økt tilgjengelighet for lokale produkter – Se potensialet i eksisterende bygg som foretrukket alternativ framfor å bygge nytt
En tydelig klima- og miljøpolitikk	<ul style="list-style-type: none"> – Kommunen som organisasjon skal være et miljøfyrtårn – Kommunen skal inspirere andre bedrifter til å bli miljøfyrtårn – Kommunen skal ha et levende og oppdatert planverk for klima og miljø – Kommunen skal ha fokus på reduksjon av klimagassutslipp i klima- og miljøplanen for å støtte opp om Norges klimamål mot 2030

Planen støtter opp om følgende bærekraftsmål:

Norge har satt seg som mål å redusere utslippene med **minst 70–75 %** innen 2035, sammenlignet med 1990. Dette målet ble lovfestet i juni 2025 og meldt inn til FN som Norges forsterkede klimamål under Parisavtalen. Dersom Norge skal nå sine mål, må også kommunene bidra til at utslipp av klimagasser reduseres betraktelig.

1.2. Hensikten med klima- og energiplanen

Planen peker retning for den fremtidige klimatilpasningen i Gildeskål kommune. Med utgangspunkt i Kunnskapsgrunnlaget av mars 2025, kommuneplanens samfunnsdel, samt vurderinger av innspill til planarbeidet, skal kommunen jobbe med strategier og tiltak innenfor følgende satsingsområder:

- Kommunal drift og kommunale bygg
- Sirkulær økonomi (forbruk og gjenvinning)
- Privat næringsliv
- Energieffektivisering og fornybar energi
- Transport (land og sjø)
- Arealforvaltning
- Klimatilpasning

2. Kunnskapsgrunnlaget

Det er utarbeidet et kunnskapsgrunnlag som ligger til grunn for de vurderingene som er gjort i klima- og energiplanen.

Kunnskapsgrunnlaget er bredt, og samler relevant statistikk, analyser og rapporter over dagens utslipp av klimagasser og energiforbruk, men også om hvilke virkemidler og muligheter kommunen har for å skape klimaomstilling.

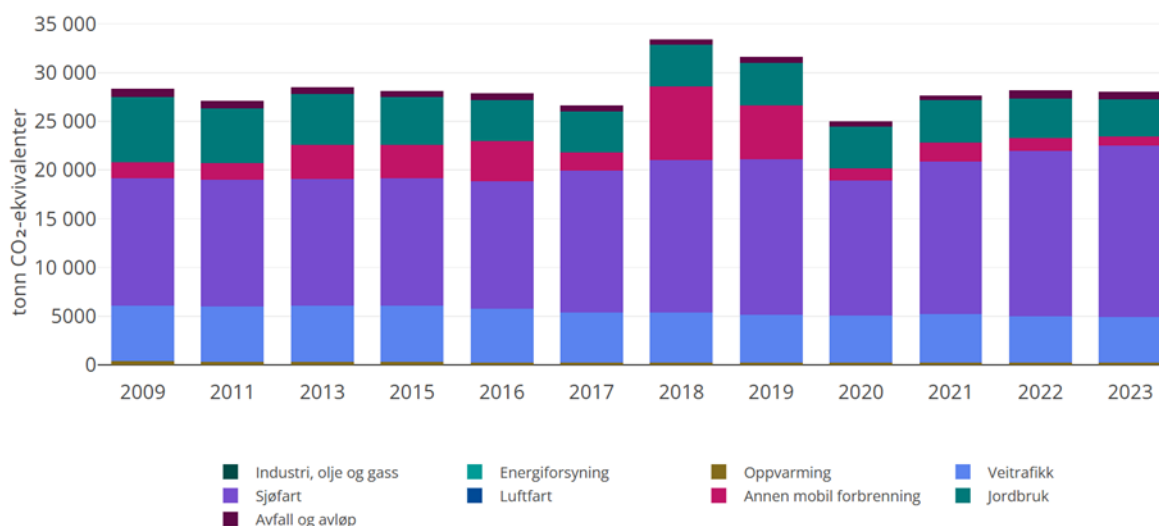
På noen områder har vi detaljert kunnskap om Gildeskålsamfunnets forbruk og klimapåvirkning, mens innen f.eks. indirekte utslipp må vi belage oss på regionale og nasjonale analyser.

2.1. Gildeskål kommunes utslipp av klimagasser fordelt på kategorier

Når man beregner utslipp av klimagasser, fordeles disse i indirekte og direkte utslipp. Direkte utslipp skjer innenfor kommunens grenser, mens indirekte utslipp kommer fra produksjon av varer og tjenester som vi benytter oss av. I tillegg kan man beregne klimagassutslipp knyttet til fremtidige arealbruksendringer.

Direkte utslipp

Utslppsregnskapet viser at i 2023 var de direkte utslippene fra Gildeskål kommune på 28 024,4 tonn CO₂. Reduksjon siste år er 0,6%. Sjøfart, vegtrafikk og jordbruk står for de største utslippene. Utslipp fra sjøfart har økt, mens de øvrige har gått noe ned:

Utslipp etter kategori. Kilde: Miljødirektoratet

Det er passasjertransport som bidrar til de største utslippene innen sjøfart, men det forventes en reduksjon i utslipp gjennom utslippsfrie hurtigbåter og ferger, lavere transportbehov og bruk av land/ladestrøm.

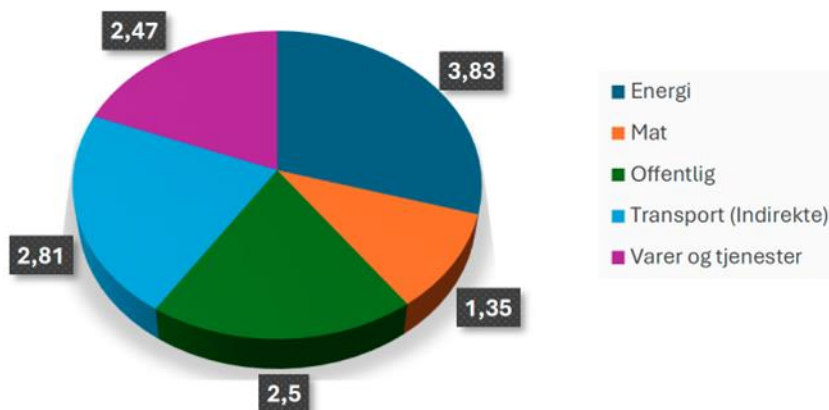
Indirekte utslipp

Indirekte utslipp, som også kan defineres som våre forbruksbaserte utslipp, inkluderer utslippene ved produksjon av varer og tjenester vi forbruker. For Norge generelt anslås utslippene i utlandet knyttet til forbruk av norske eksportvarer til over ti ganger de direkte, innenlandske utslippene.

Fram til 2024 har det ikke eksistert nasjonale estimater for forbruksbaserte utslipp. Klima- og miljødepartementet har nå fått utviklet en analyse av indirekte CO₂-utslipp per person per år; indirekte utslipp utgjør 13 tonn CO₂ per person per år.

Utslippene er knyttet til uttak av naturressurser og materielt konsum. Vårt forbruk, fordeler seg på kategoriene energiforbruk i husholdningene (inkludert oppvarming), mat (både produksjon, konsum og matsvinn), offentlige tjenester, transport til og fra Gildeskål samt varer og tjenester som produseres utenfor kommunen, for eksempel elektronikk, klær, byggematerialer, biler, og det meste vi forbruker.

Det finnes ikke utslippsstatistikk for indirekte utslipp på kommunivå, men med utgangspunkt i tall for gjennomsnittlig årlig utslipp per person nasjonalt, kan vi anslå at de indirekte utslippene fra hele Gildeskåls befolkning utgjør om lag 25 766 tonn CO₂ (2022). Tallene er estimert ut fra Miljødirektoratets klimafotavtryksanalyser.

Indirekte (forbruksbaserte) utslipp av klimagasser for en gjennomsnittsnordmann (tonn CO₂/pers)

Arealbaserte utslipp

Natur og landbruksareal er naturlige karbonlager. Kommunens arealdisponering er derfor en del av kommunens helhetlige klimaregnskap. Myr og skog med høy bonitet er de mest karbonrike naturtypene og binder CO₂.

Bevaring og styrking av naturlige karbonlager bidrar også til å ivareta naturmangfold, sikre areal for matproduksjon og gjør oss mer robust for klimaendringer.

Kunnskapsgrunnlaget inneholder også en vesentlighetsanalyse (hvor kommunen har størst mulighet til å påvirke) med anbefalinger. I tillegg ligger er det tatt med et kapittel om energisituasjonen i Gildeskål samt et kapittel om klimatilpasning.

Kunnskapsgrunnlaget er et vedlegg til planen.

3. Klimamål i Gildeskål kommune mot 2038

Hovedfokus i klima- og energiplanen er innsats innenfor områder som kommunen har myndighet, kapasitet og kompetanse til å gjøre noe med. Det er viktig at planen inneholder tiltak som vil bli gjennomført og som har en reell effekt knyttet til energisparing og reduksjon av klimagassutslipp.

I tillegg skal kommunen være pådriver ovenfor Nordland fylkeskommune som har ansvaret for ferje- og hurtigbåtene i vårt farvann – og som utgjør de største direkte utslippene av klimagasser i kommunen. Kommunen skal også bidra med å legge til rette for mer gjenbruk og salg av lokalproduserte varer.

Hva	Hvordan
Redusere klimagassutslippene for å bidra til nasjonale og internasjonale klimamål ²	Gildeskål kommune skal redusere klimagassutslipp i egen organisasjon og være pådriver for mer klimavennlig transport
Redusere energiforbruk	Gildeskål kommune skal fremme energieffektive løsninger og bruk av fornybar energi
Bidra til omstilling til mer sirkulære løsninger	Gildeskål kommune skal være pådriver og tilrettelegger for mer gjenbruk, ombruk og salg av lokalproduserte varer
Arealbaserte utslipp	Gildeskål kommune skal forvalte arealene slik at naturlige karbonlager ivaretas og at arealer utnyttes effektivt
Klimatilpasning	Gildeskåls evne til å tåle klimaendringene styrkes og kommunen utvikles slik at den er rustet for de endringene som forventes

4. Planprosessen

Plan- og eiendomsutvalget vedtok i møte 29.04.25 oppstart av planarbeidet basert på oppdatert kunnskapsgrunnlag datert mars 2025. Planen er en revisjon av Gildeskål kommunes energi- og klimaplan 2011-2014.

Revisjon av klima- og energiplan inngår i kommunens planstrategi for 2024-2027. Det er plan- og samfunn som står ansvarlig for revisjon av planen, men oppfølging av tiltak for å redusere utslipp av klimagasser omfatter hele kommuneorganisasjonen og alle virksomheter, arbeidet med planen er derfor tverrfaglig.

---

² Nasjonale klimamål: Redusere utslippene med minst 70–75 % innen 2035, sammenlignet med 1990

Det er gjennomført møter i de kommunale rådene, samt møte med Sjøfossen næringsutvikling og Arva. Utkast til klima- og energiplan har også vært tema på næringskafé i regi av Gildeskål næringsforum den 26.11.25. Innspill fra møter er vedlagt i eget notat.

For å forsøke å nå innbyggerne i Gildeskål kommune ble det sommeren 2025 gjennomført en spørreundersøkelse. Hensikten var å få innspill om hva befolkningen er opptatt av og hva de mener er viktig å ha fokus på i arbeidet med å redusere utslipp.

Undersøkelsen ble publisert på kommunens hjemmeside og i Facebook-gruppen "*Det skjer i Gildeskål*", en gruppe som retter seg mot hele kommunen og hvor det normalt deles informasjon og invitasjoner til arrangementer og høringer. Det ble også sendt e-post til alle ansatte i Gildeskål kommune.

4.1. Resultater fra innbyggerundersøkelsen

Vi fikk inn 123 svar, noe som utgjør ca. 6% av befolkningen i Gildeskål. Svarene fordeler seg på følgende måte:

- 71% kvinner, og 29% menn
- 79 % er i aldersgruppen 31-70 år
- 18% er under 30 år, og 4% over 70 år

Det lave antallet respondenter innebærer begrensninger for hvor representativt resultatet anses å være for hele befolkningen. Det er sannsynlig at det først og fremst er innbyggere med en viss grad av interesse eller engasjement for temaet som har valgt å delta. Dette er et vanlig trekk ved åpne, nettbaserte undersøkelser, og må tas i betraktning ved tolkning av resultatene.

Samtidig kan det også fremheves at de som faktisk har svart, ofte utgjør en verdifull gruppe med tydelige meninger, forslag eller erfaringer knyttet til kommunens tjenester, miljøspørsmål og utvikling. Dette gir innblikk i hvilke temaer som engasjerer, hvilke utfordringer som oppleves på bakkenivå, og hvilke muligheter enkelte innbyggere ser i lokalsamfunnet.

Resultatene kan derfor gi nyttig innsikt og indikasjoner på trender, synspunkter og prioriteringer blant en engasjert del av befolkningen. Likevel bør funnene leses med en viss varsomhet, og ikke uten videre generaliseres til hele kommunen

Noen nøkkeltall:

- 41 % oppgir at de bekymrer seg i stor eller veldig stor grad med tanke på klima og fremtiden
- 70 % oppgir at de er i stor grad eller veldig stor grad informert om klimaendringene
- Kildesortering er det største klimagrepet de fleste tar i hverdagen der 117 av 123 oppgir at de gjør dette. På andre plass kommer jakt eller dyrking av noe egen mat, deretter handel av lokalprodusert mat samt å handle brukt fremfor nytt.
- Den største barrieren for å ta mer klimavennlige valg er dårlig kollektivtransport og lange avstander, Dårlige åpningstider på Iris nevnes også som er barrierer.
- De aller fleste er villig til å redusere eget forbruk (60%)
- 67% mener det er viktig at kommunen jobber med å nå nasjonale klimamål
- 64 % ønsker mer informasjon om hvordan de kan ta mer klima vennlige valg

- 70 % mener kommunen kan være en større tilrettelegger for å kunne ta mer klima vennlige valg
- 91 kunne tenke seg mulighet for å kjøpe kortreist mat i sitt nærmiljø
- 63 kunne tenke seg å kjøpe brukt lokalt
- 57 kunne tenke seg å dyrke egen mat
- 52 kunne tenke seg byttedager
- 60 kunne tenke seg flere gang og sykkelstier
- 46 kunne tenke seg mulighet for reparasjon av klær og utstyr

19 respondenter har oppgitt at de er virksomhetseiere. Et flertall oppgir at avfallsreduksjon og gjenvinning samt energieffektivisering er tiltak de gjennomfører for å redusere klimaavtrykket. Flere har også gått over til utslippsfrie kjøretøy.

Barrierer for å gjøre mer for å redusere klimagassutslipp er i stor grad økonomi og investeringskostnader, i tillegg til tid og kapasitet. Støtteordninger, tilrettelegging for grønn infrastruktur og rådgivning og informasjon oppgis som viktige tiltak for å gjøre mer.

5. Satsningsområder og strategier

5.1. Kommunal drift og kommunale bygg

Strategier:

- Energisparing skal være tema i all planlegging innenfor kommunale virksomheter og i drift av kommunale bygg.
- Reduksjon av klimagassutslipp skal være tema i all planlegging innenfor kommunale virksomheter og i drift av kommunale bygg.
- Kommunen skal stille tydelige klima- og miljøkrav i offentlige anskaffelser for å påvirke markedet i en mer bærekraftig retning.

Det er innenfor energisparing, reduksjon av klimagassutslipp og i rollen som innkjøper kommunen har størst påvirkningsmulighet.

Gjennom den daglige driften, forvaltningen av egne bygg, anskaffelser og organiseringen av tjenester, har kommunen mange virkemidler til rådighet. Som eier av bygg og transportmidler, og som arbeidsgiver, kan kommunen redusere både direkte og indirekte utslipp.

Transport og mobilitet: Overgang til el-biler og fossilfrie kjøretøy i kommunens bilpark, insentiver for sykling og gange blant ansatte, samt tilrettelegging for bruk av kollektivtransport.

Det legges også opp til en stor grad av digitale møter for å redusere behov for transport/reiser.

Redusert forbruk: Ved innkjøp skal det fokuseres på livsløpsstandard, holdbarhet og vedlikehold.

Avfall og materialbruk: Effektiv kildesortering og gjenbruk skal integreres i alle kommunale enheter.

Energieffektivisering og fornybar energi: Kommunale bygg står for en stor del av det totale energiforbruket. Her ligger det et stort potensial i å energieffektivisere gjennom etterisolering, moderne styringssystemer, utskifting av ventilasjonsanlegg og overgang til fornybare energikilder. Deler av dette arbeidet har allerede startet og vil videreføres de kommende årene.

Krav i offentlige anskaffelser: Kommunen har en viktig rolle som innkjøper. Ved å stille tydelige klima- og miljøkrav i offentlige anskaffelser, skal kommunen påvirke markedet i en mer bærekraftig retning.

5.2. Sirkulær økonomi (forbruk og gjenvinning)

Strategi:

- Kommunen skal være pådriver og tilrettelegger for å fremme ordninger for ombruk og gjenbruk, samt mulighet for å handle lokalproduserte varer

Ett av satsningsområdene til kommunen er mer fokus på sirkulær økonomi. I en sirkulær økonomi forvaltes naturressursene som allerede er i omløp på en best mulig måte, gjennom ombruk, gjenbruk og materialgjenvinning. Minst mulig skal kastes som avfall, men holdes i et kretsløp der stadig resirkulering fører til mindre behov for å ta ut nye råvarer.

I januar 2025 besluttet Regjeringen å etablere et samfunnsoppdrag for en sirkulær økonomi. Mer om dette samfunnsoppdraget ligger her:

[Nytt samfunnsoppdrag: Skal bidra til mer deling og ombruk - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)

Det er flere aktører i kommunen som produserer og selger mat og andre produkter og potensialet for mer lokal handel og økt lokal verdiskaping er stort. Å handle lokalt betyr mindre transport i hele kjeden og dermed reduserte utslipp.

Kildesortering og gjenbruk:

Avfallshåndteringen i Gildeskål kommune ivaretas av det interkommunale selskapet Iris. Det gir kommunen begrenset handlingsrom i den daglige driften, men likevel en viktig rolle som pådriver og tilrettelegger. Både i dialog med Iris og i lokalsamfunnet.

Kommunen stiller seg positiv til innføring av fritidsrenovasjon. Det er 1878 fritidseiendommer (inkludert selvstendige nausteiendommer)³ i Gildeskål kommune, og innføring av fritidsrenovasjon vil bidra til en større grad av kildesortering.

I innbyggerundersøkelsen kommer det fram at begrensede og lite tilgjengelige åpningstider på Iris sin gjenvinningsstasjon oppleves som en barriere for bedre sortering og redusert forbruk. For mange husholdninger (45) er dette et hinder for å endre vaner, og det bør derfor inngå i dialogen med Iris framover.

---

³ Kilde: KOMTEK

5.3. Privat næringsliv

Strategi:

- Kommunen skal, i samarbeid Sjøfossen næringsutvikling, være en tilrettelegger og samarbeidspartner for næringslivet, og bidra med informasjon, nettverk og praktiske løsninger som gjør det enklere å ta klimavennlige valg.

De lokale næringene har en nøkkelrolle i det grønne skiftet. I Gildeskål utgjør blant annet havbruk, fiskeri, landbruk og andre private virksomheter viktige deler av både økonomi, verdiskaping og arealbruk – og dermed også av det samlede klimaavtrykket.

Privat næringsliv har potensial til å redusere utslipp gjennom energieffektivisering, bruk av fornybar energi, klimavennlig transport og bærekraftige innkjøp. Mange bedrifter ser også at miljøprofil er viktig for rekruttering, omdømme og konkurransekraft

Havbruk og fiskeri er viktige næringer i kommunen og bidrar til sysselsetting og eksport. Samtidig fører næringene med seg utslipp knyttet til blant annet fôrproduksjon, transport, plastbruk og energibruk. Overgang til lav- og nullutslippsfartøy, energieffektive produksjonsanlegg, lokal fôrproduksjon og bedre avfallshåndtering er viktige tiltak.

Landbruket spiller en viktig rolle både som utslippskilde og som karbonlager. Klimatiltak i landbruket inkluderer mer presis gjødsling, bedre dyrevelferd, klimavennlig driftsutstyr, bruk av biorest og fangvekster, og omlegging av jordbearbeiding. I tillegg kan skog- og myrområder bidra til karbonbinding.

På tvers av næringene finnes det et behov for kunnskapsdeling, innovasjon og samordning. Sjøfossen næringsutvikling og kommunen kan bidra som tilrettelegger og samarbeidspartner i klimaarbeidet, blant annet gjennom næringsplan, støtteordninger, rådgivning og informasjon/kunnskapsinnhenting og utviklingsprosjekter.

De 19 bedriftseierne som svarte på innbyggerundersøkelsen signaliserte et tydelig behov for støtteordninger og rådgivning.

5.4. Energieffektivisering og fornybar energi

Strategi:

- Kommunen skal bidra med informasjon og kunnskapsdeling om energieffektivisering og fornybar energi.

Kommunen skal bidra med informasjon om støtteordninger og muligheter knyttet til energieffektivisering, både for eksisterende boliger og ved nybygg. Dette gjelder blant annet tiltak som etterisolering, varmepumper, styringssystemer og overgang til mer miljøvennlige energikilder. Relevante støtteordninger finnes hos for eksempel fra Enova og Husbanken, med veiledning i hvordan disse kan benyttes.

Kommunen vil også fortsette arbeidet med å energieffektivisere egne bygg jfr. kap. 5.1.

5.5. Transport (land og sjø)

Strategi:

- Kommunen skal være pådriver og tilrettelegger for klimavennlig person- og varetransport på sjø og land

Transportsektoren er en vesentlig kilde til klimagassutslipp i Gildeskål kommune. Sjøfart står for 62,8 % av de direkte utslippene i kommunen. Dette gjelder primært ferge- og hurtigbåttilbudet, som er avgjørende for befolkningens mobilitet og tilknytning til fastlandet. Disse rutene ligger under fylkeskommunens ansvar. Kommunen har derfor ikke direkte styringsmyndighet over sjøtransporten, men kan spille en viktig rolle som pådriver.

Kommunen har også en viktig rolle som tilrettelegger for ladeinfrastruktur.

En annen betydelig utslippkilde er tungtransport på vei. Noe av denne trafikken er relatert til lakseslakteriet på Arnøyene. Det er teoretisk mulig at utslippene internt i kommunen kan reduseres dersom mer av denne transporten gikk med ferje direkte til Bodø. Det er likevel usikkert hvorvidt dette ville gi en reell klimaeffekt totalt sett. Spørsmålet bør utredes nærmere. Andre positive effekter er mindre transport og slitasje på vei og økt trafiksikkerhet.

Tilgang til elbillading i hele kommunen er en viktig forutsetning for overgang til nullutslippskjøretøy. Kommunen bør bidra til planlegging og tilrettelegging for flere ladestasjoner, i samarbeid med næringsliv og ladeoperatører.

God trafiksikkerhet for myke trafikanter, bl.a. bygging av regulert gang- og sykkelveg gjennom Inndyr sentrum og gjennomføring av øvrige tiltak i Trafiksikkerhetsplanen, vil kunne stimulere til mer gange og sykling i hverdagen og bidra til å redusere bilbruken lokalt.

5.6. Arealforvaltning

Strategi:

- Kommunen skal unngå nedbygging av karbonrike naturtyper som myr og skog med høy bonitet

Forvaltning av kommunens arealer har betydning for utslipp av klimagasser. Natur og landbruksareal er naturlige karbonlager. Myr og skog med høy bonitet er de klart mest karbonrike naturtypene, men også dyrka mark, åpne naturtyper og andre grøntareal binder karbon. Ved utbygging og drenering av myr vil myra gå fra å binde CO₂ til å slippe ut CO₂. Bevaring og styrking av naturlige karbonlager er effektive klimatiltak som også bidrar til å ivareta naturmangfold og tjenester fra naturen, sikre areal for matproduksjon og gjør oss mer robust for klimaendringer.

Gildeskål kommune har nettopp vedtatt revidert kommuneplanens arealdel, der en rekke områder, både byggeområder og områder med spredt bebyggelse, er tatt ut av planen eller redusert av hensyn til blant annet myr, produktiv skog og naturmangfold. Dette fremgår av arealregnskap i planbeskrivelsen. Vi har ikke regnet om til hvor mange tonn CO₂ dette utgjør.

5.7. Klimatilpasning

Strategi:

- Gildeskål kommune skal være et klimarobust samfunn.

Det betyr at kommunen må planlegge og forebygge ut fra forventet klimaendringer og konsekvenser av økt nedbør, temperaturendringer, havnivåstigning og naturhendelser som skred og flom.

Årsnedbøren i Nordland er beregnet å øke med ca. 20 %, med høyest endring om sommer og høst (henholdsvis 30% og 25%). Det er forventet at episoder med kraftig nedbør øker vesentlig både i intensitet og hyppighet i alle årstider.

Gjennomsnittlig årstemperatur i Nordland er beregnet å øke med ca. 5,0°C. Den største temperaturøkningen beregnes for vinteren, ca. 5°C, mens sommertemperaturen er beregnet å øke med 4,5°C. Veksts sesongen vil øke med 1–3 måneder, og mest i ytre kyststrøk. Vinterstid vil dagene med svært lav temperatur bli sjeldnere.

Været er en av de viktigste utløsningsfaktorene for skred. I bratt terreng vil klimautviklingen kunne gi økt hyppighet av skred som er knyttet til regnskyll/flom, snøfall og snøsmelting. Dette gjelder først og fremst jordskred/flomskred og sørpeskred.

Havnivåstigningen kan føre til at stormflo og bølger strekker seg lenger inn på land, enn hva som er tilfelle i dag. Dette kan føre til skader på bebyggelse og infrastruktur på grunn av oversvømmelser i områder hvor en i dag ikke har registrert skader.

Det er fokus på:

- Planlegging og arealforvaltning
- Håndtering av overvann og kapasitet i ledningsnett
- Naturhendelser i kommunens beredskapsplaner

6. Virkemidler og tilskuddsordninger

I dag er det flere virkemidler og tilskuddsordninger som skal bidra til det grønne skifte, blant annet gjennom Husbanken og Enova. Det er tiltak som størst effekt og virkning som kvalifiserer til støtte fra Enova, og kommunen må derfor stille seg slik at vi kan søke om midler.

Kommunen har ikke som mål å bli miljøfyrtårnsertifisert i planperioden, men vil jobbe kontinuerlig med forbedring for å redusere energibruk og utslipp av klimagasser.

Det finnes flere ordninger for miljøsertifisering som bedrifter kan benytte seg av. Nordland fylkeskommune har under utvikling temasider for hvordan man kan jobbe med klima og miljø i bedrifter og i kommuner, og vil legge ut informasjon om blant annet sertifiseringer under siden *Klimaarbeid for næring*. Kommunen og SNU vil dele kunnskap og informasjon på sine hjemmesider.

Sjøfossen næringsutvikling vil opprette en støtteordning for lokale bedrifter som ønsker å miljøsertifisere seg. Støtte utbetales i etterkant av sertifisering.

7. Handlingsdel (tiltak) 2026-2030

Handlingsdelen inneholder tiltak for perioden 2026-2030. Det kan være vanskelig å måle effekten av tiltakene, men en måleindikator er om tiltaket gjennomføres eller ikke. Arbeidet med å få ned utslipp av klimagasser er en kontinuerlig prosess, og det viktigste for en distriktskommune som Gildeskål, er at gode vaner som bidrar til mindre utslipp av klimagasser innarbeides i alle sektorer; det være seg å redusere direkte utslipp, spare energi, redusere forbruk, øke graden av gjenbruk og minimere avfall. Vi skal også være en pådriver for å redusere utslipp fra transport på sjø, som er den største kilden til direkte utslipp i kommunen.

Forkortelser:

- FOK: Familie, oppvekst og kultur
- PS: Plan- og samfunn
- SNU: Sjøfossen næringsutvikling
- PB: Plan- og byggesak
- NFK: Nordland fylkeskommune

Nr.	Tiltak	Beskrivelse	Ansvar	Merknad
1	Kommunal drift og kommunale bygg			
1.1	Energiledelse	Bruke styringsverktøy for å sikre kontinuerlig forbedringsarbeid innen energibruk	Byggdrift	
		Utarbeide energistrategi	Byggdrift	
1.2	Økt bevissthet rundt strømforbruk i kommunale bygg/virksomheter		Alle virksomheter	Gjøres fortløpende.
1.3	Klima og miljø skal hensyntas ved anskaffelser	Følge opp kommunens retningslinjer for anskaffelser.	Alle virksomheter	
		Fase ut bruk av engangsartikler og plast der det er mulig	Alle virksomheter	
1.4	Energimerking av kommunale bygg og anlegg	Følge opp energimerkeforskriften for bygninger som trådte i kraft 01.01.2010.	Byggdrift	Vurderes fortløpende
1.5	Energieffektive gatelys	Bytte til led lys i alle gatelys	Veidrift	Gjøres fortløpende. Alt som skal byttes blir led
1.6	Energieffektiv belysning i kommunale bygg	Bytte til led lys i kommunale bygg	Byggdrift	Gjøres fortløpende
1.7	Vurdere alternativ energikilde i kommunale bygg		Byggdrift	Vurderes fortløpende

Nr.	Tiltak	Beskrivelse	Ansvar	Merknad
1.8	Bytte ut kommunens servere	Mindre energiforbruk og varmeutvikling (mindre behov for nedkjøling av serverrom)	IKT	Ferdigstilt i 2025
1.9	Miljøvennlige tjenestebiler i kommunal virksomhet	Ved leie eller innkjøp av tjenestebiler skal biler med null- eller lavutslipp av CO ₂ prioriteres.	Fellestjenesten	Er gjennomført, tiltak videreføres
1.10	Kildesortering	Alle kommunale virksomheter/bygg skal ha system for kildesortering	Alle virksomheter	Er gjennomført, videreføres fortløpende.
2	Sirkulær økonomi (forbruk og gjenvinning)			
2.1	Grønt flagg sertifisering skoler og barnehager	Formålet er å styrke bærekraftig utvikling gjennom miljøundervisning. Ordningen er et pedagogisk verktøy for å styrke temaene klima, miljø og bærekraft i undervisningen.	FOK	Tas opp med de enkelte skolene og barnehagene. Vil være aktuelt etter at oppfølgingsordningen i skoler og barnehager er ferdig
2.2	Redusere matsvinn ved store kjøkken		Virksomhetsledere	Evaluere prosjekt ved GIBOS
2.3	Delta i Gjenbruksuka i Salten	Fremme lokalproduserte og kortreiste varer. Fokus på gjenbruk og ombruk	PS FOK SNU	Videreføre arbeidet i kommunal arbeidsgruppe. Samarbeid med frivilligheten
2.4	Fremme og markedsføre lokale produsenter og lokale ordninger for bruktsalg, deling, bytte og reparasjon	Oversikt over lokale produsenter på hjemmesiden; hvor en kan handle kortreiste varer	Samarbeid med SNU	Kortreist mat er viktig også i et beredskapsperspektiv.
		Etablere arena for salg av lokale produkter, gjenbruk og ombruk	FOK PS	Heen-brygga er aktuell arena.
2.5	Utvide åpningstider ved Iris miljøtorg på Inndyr og etablering av byttebod	Samarbeid Iris	PS	Kommunen har en rolle som pådriver. Det søkes samarbeid med og Gildeskål vekst
2.6	Ombrukssentral	Markedsføre ordningen	SNU og kommunen	
2.7	Innføre fritidsrenovasjon	Gjennomføres i regi av Iris	IRIS	Kommunen er positiv til innføring av fritidsrenovasjon
2.8	Gjenbruk av kommunale bygg	Gjenbruk/renovasjon skal alltid vurderes fremfor å bygge nytt.	Byggdrift	

Nr.	Tiltak	Beskrivelse	Ansvar	Merknad
		Miljøhensyn skal være en del av kost/nytte vurderingen.		
3	Privat næringsliv			
3.1	Opprette miljøfond for bedrifter som velger å miljøsertifisere seg	Bedrifter etterspør støtteordninger for å kutte utslipp	SNU	SNU har utarbeidet retningslinjer for ordningen.
3.2	Klima- og miljøperspektiv tillegges vekt ved tildeling av næringsprisen			
3.3	Bærekraftig reisemål Salten	Promotere bærekraftig og kortreist turisme gjennom Visit Bodø	SNU	
3.4	Kunnskapsdeling og nettverk	Tilby kurs/ kompetanseheving. Klima og energi som tema på samlinger.	SNU	
		Legge oppdatert kunnskap tilgjengelig på hjemmesiden	PS i samarbeid med fellestjenesten	
4	Energieffektivisering og fornybar energi			
4.1	Informasjon om støtteordninger og muligheter ved oppgradering av bolig og eventuelt ved bygging av bolig	Legges på kommunens hjemmeside	PS i samarbeid med fellestjenesten	Link til Enova Link til Klima, miljø og natur - Nordland fylkeskommune Sidene om klimaarbeid er under utarbeidelse
5	Transport på land og sjø			
5.1	Ladestasjoner for el-biler	Etablert i kommunal regi: Inndyr (2), Nygårdsjøen, eldresenteret på Mårnes, Privat regi: Nygård, Skauvoll, Inndyr (Coop, med kommunalt bidrag), Arnøy brygge		Kan søke ENOVA om støtte.
5.2	Ferje	Pådriver for miljømessige gode løsninger på sambandet Sund-Horsdal Sørarnøy	Ordfører	Nordland fylkeskommune har ansvaret
5.3	Hurtigbåt	Pådriver for miljømessige gode løsninger for båter som trafikkerer Gildeskål	Ordfører	Nordland fylkeskommune har ansvaret
5.4	Redusere behovet for transport	Vurdere videokonferanser og teamsmøter fremfor reise	Alle ansatte	Status: Utstyr er installert på kommunehuset og øvrige kommunale funksjonsbygg

Nr.	Tiltak	Beskrivelse	Ansvar	Merknad
5.5	Bidra til å etablere ladeinfrastruktur for ferge og hurtigbåt	Legge til rette i plan	PS	Er på gang på Sørarnøy for hurtigbåt
5.6	Bygge gang- og sykkelveg gjennom Inndyr sentrum	GSV er regulert	NFK	Kommunen må sørge for at tiltaket kommer med i regional transportplan
5.7	Bygge fortau ut til Øya		PS	
5.8	Følge opp øvrige tiltak i Trafikksikkerhetsplan inkl. g/s Sandhornøy		PS	
6	Arealforvaltning			
6.1	Unngå nedbygging av karbonrike områder	Skal vurderes i plan- og byggesaker, inkl. dispensasjonssaker	PB	Vurderes fortløpende
6.2	Bedre utnyttelse av næringsarealer i kommunen	Vurderes ved revisjon av eldre reguleringsplaner	PB	Det vises til planstrategien
6.3	Planvask	Gjennomgang av eldre reguleringsplaner; de som ikke er gjennomført foreslås lagt tilbake til LNFR-formål	PB	Gjennomføres ifm neste revisjon av kommuneplanens arealdel
7	Klimatilpasning			
7.1	Hensynta virkninger av klimaendringer i arealplanlegging og byggesak	Aktsomhetsområder for skred og flom vises som hensynssone i arealplankartet med tilhørende bestemmelser	PB	Vurderes fortløpende
		Håndtering av overvann og kapasitet i ledningsnett er tema i plan- og byggesaker.	PB	Vurderes fortløpende
7.2	Naturhendelser har fokus i kommunens beredskapsarbeid	Inngår som tema i helhetlig KommuneROS og i beredskapsplaner	Stab/beredskap	